

УДК 616. 981. 551 – 053. 2

©М. Д. Процайло, М. М. Галич, О. М. Процайло

ДВНЗ “Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського”

“ХВОРОБА БОСИХ НІГ” – ПРАВЕЦЬ

“ХВОРОБА БОСИХ НІГ” – ПРАВЕЦЬ – Описано випадок успішного лікування типового правця з тяжким перебігом у нещепленої дитини.

“БОЛЕЗНЬ БОСЫХ НОГ” – СТОЛБНЯК – Описано випадок успішного лікування типового столбняка с тяжелым течением у непривитого ребенка.

“DISEASE OF BARE FEET” – TETANUS – A case of successful treatment typical of sever tetanus in unvaccinated children.

Ключові слова: правець, дитина.

Ключевые слова: столбняк, ребенок.

Key word: tetanus, baby.

Правець (Tetanus) – це вкрай небезпечно захворювання, яке загрожує смертельними результатами у випадку відсутності належних щеплень [1].

Смертність при захворюванні на правець дуже висока (більша тільки при сказі). Навіть при застосуванні найсучасніших методів лікування смертність становить від 30 до 50 %, у новонароджених та дітей молодшого віку – 80 –100 % [3, 4]. Вперше описав Гіппократ, у якого від правця помер син. Збудник правця (*C. tetani*) – один із найстійкіших, так як утворює спори і може зберігатися у ґрунті десятки років. Чутливість до правця надзвичайно висока [4]. Немає ні сезонних, ні вікових, ні географічних обмежень, тому правець має глобальний характер. Основною властивістю збудника є здатність виробляти найсильніший екзотоксин, що поступається лише ботулінової отруті. Токсини складаються з двох фракцій – тетаноспазмін і тетанолізін, механізм дії яких остаточно не вивчено [6].

Тернопільська область належить до території з високим ризиком зараження і рівнем захворюваності на правець – показники захворюваності перевищують середні в державі. Так, у 2012 році обласний показник становив 0,37 випадка на 100 тис. населення, по Україні – 0,05 випадка. У 2013 році відповідно 0,09 та 0,04.

Однією з основних причин, що спричиняють захворюваність, є низький відсоток виконання обсягів профілактичних щеплень проти правця. Якщо у 2010 році було щеплено 38,4 % населення, то у 2014 році тільки 0,3 %. Недостатньо забезпечені медичні заклади імунологічними протиправцевими препаратами для планової і невідкладної вакцинації населення [1].

У 2014 році на правець захворіло 2 осіб, одна людина загинула, дитина залишилась живою [1].

Під нашим спостереженням перебувала дівчинка М. віком 13 років із діагнозом типового правця з тяжким перебігом хвороби.

Дитина з багатодітної сім'ї (14 дітей), із релігійних переконань профілактичні щеплення дітям не проводили.

Тиждень тому дівчинка вилами проколола ліву стопу. Ранка швидко загоїлась. Через 3 дні стан дитини погіршився, піднялась температура, виник біль

у горлі, утруднилась мова, повністю не відкривався рот (тризм). Батьки такий стан розцінили як ангіну. На 7-й день з моменту травми дівчинка перестала вставати на ноги. Батьки звернулися у місцевий ФАП, після чого госпіталізовано у районну клініку. Лікарі запідозрили правець і у супроводі анестезіолога скерували пацієнтку в КУТОР “Тернопільська обласна клінічна дитяча лікарня”.

При огляді – загальний стан тяжкий. Притомна, адекватна, гіпертермія в межах 37,8 °С. Шкіра, слизові блідо-рожеві. Повністю відкрити рот не може – жувальна мускулатура спазмована. Утруднене та болюче, але можливе ковтання. Обличчя напружене, очні щілини звужені, губи розтягнуті, лоб зморщений, куточки рота опущені (сардонічна посмішка). Самостійно пересуватися не може – спазм мускулатури нижніх кінцівок. Різко контуруються великі грудні м'язи. Мускулатура живота напружена. Біля основи 4 пальця лівої стопи рубець овальної форми 0,2х0,3 см – слід від проколу вилами. Діагностовано типовий правець.

Дитину ізолювано в окрему затемнену палату з метою максимального усунення зовнішніх подразників – звук, світло. Отримувала протиправцеву сироватку в дозі 500 ОД/кг, цефтріаксон, гепарин, дексаметазон, вітаміни. З метою дезінтоксикації – внутрішньовенне краплинне введення розчину глюкози, ізотонічного розчину хлориду натрію. Мідокалм – по 0,05 на день. На 3-й день після проведеного лікування загальний стан покращився, нормалізувалась температура, відновилося ковтання, значно знизився тонус мускулатури кінцівок, почала ходити, залишився гіпертонус грудних м'язів. Протягом наступних 22-х днів перебування в стаціонарі тонус мускулатури кінцівок нормалізувався, крім великих грудних м'язів. Від подальшого лікування батьки відмовилися і забрали дитину на амбулаторне лікування за місцем проживання.

ВИСНОВКИ 1. Правець – серйозна медична і соціальна проблема.

2. Головним профілактичним заходом цієї недуги є планові та екстрені профілактичні щеплення.

3. Своєчасна та адекватна терапія навіть при такій смертельно небезпечній хворобі може гарантувати збереження життя хворого.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Департамент охорони здоров'я Тернопільської облдержадміністрації. Головне Управління Держсанепідемслужби у Тернопільській області : наказ № 64-У/17 від 14.02.2015.
2. Medicalj.ru > Инфекционные болезни > 771 stolbnjak_symptomu...
3. Ruslekar. Info>Столбняк
4. Vse_zabolevaniya.ru>bolezni...stolbnjak.html Столбняк-инфекционные болезни
5. Ruslekar. Info>Столбняк
6. WWW. Eurolab. Ua /diseases/63/ Столбняк – симптомы болезни, профилактика и лечение.

Отримано 27.01.15